

۶ تالاب ایران در وضعیت قرمز قرار دارند

سایه سنگین انقراض بر پیکر رنجور تالاب‌ها

به بهانه روز جهانی تالاب‌ها

۱۳ بهمن روز جهانی تالاب‌هاست. کارشناسان معتقدند تالاب‌ها اصلی‌ترین و مهمترین زیست‌بوم‌های محیط‌زیست به شمار می‌روند که چند سالی است با بحران خشکسالی دست و پنجه نرم می‌کنند. کاهش آب ورودی به تالاب‌ها، اجرای طرح‌های توسعه‌ای نظیر راهسازی و خطوط انتقال نیرو، ورود انواع آلاینده‌ها، شکار و صید غیرمجاز و بی‌رویه و برداشت‌های علوفه و سایر محصولات تالابی، تغییر کاربری اراضی تالابی برای امور کشاورزی، تغییر اقلیم و خشکسالی از جمله چالش‌هایی است که تالاب‌ها را به خطر انداخته و چنانچه برای نجات آنها اقدامی نشود گستره وسیعی از این اکوسیستم طبیعی باقیمانده به مرگ تدریجی از بین می‌رود.

تالاب‌ها یکی از مهمترین اکوسیستم‌های طبیعی هستند که سه درصد از سطح کره زمین را به خود اختصاص داده‌اند. به گفته صاحبزنان، از سال ۱۹۷۰ تاکنون ۳۵ درصد از تالاب‌های جهان خشک شدند که گاز متصاعد شده از آنها چیزی معادل ۱۰ درصد انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از سوخت‌های فسیلی است و براین اساس تاثیر زیادی بر تغییر اقلیم دارند.

ایران کشوری خشک و نیمه خشک است و ۱۸ دهم درصد مساحت آن را تالاب تشکیل می‌دهد؛ دریاچه‌های پریشان و ارومیه، تالاب‌های کمجان، گاوخونی، انزلی، شادگان، هامون، شورگل و امیرکلايه نمونه‌هایی از تالاب‌های پر اهمیت کشور هستند که برخی در سال اخیر از مرگ نجات یافتند اما شماری در شرایط نامناسبی به سر می‌برند.

به گزارش ایرنا، در حال حاضر به گفته مسئولان، ۶ تالاب ایران در وضعیت قرمز به سر می‌برند؛ تالاب‌های انزلی، هامون، نیریز و کمجان، شورگل، یادگارلو و درگه سنگی جزو این تالاب‌ها هستند، البته بر اساس گزارش‌ها تالاب انزلی در صف خروج از این فهرست است.

بنابه اظهار کارشناسان، احیای هریک از این تالاب‌ها و بازگشت به شرایط یک یاد دهه قبل آن‌ها نیازمند بیش از دو یا سه دهه زمان است.

براساس آمار موجود، از ۸۴ تالاب مهم و مطالعه شده در ایران، ۳۱ تالاب

به تدریج تمام و یا قسمتی از مساحت خود را از دست داده و یا به منشأگرد و غبار تبدیل شده است. برآیند گزارش‌ها نشان می‌دهد به رغم همه تلاش‌ها به نظر می‌رسد، گام‌های موثر برداشته شده در این زمینه کافی نبوده چرا که هشدارها در خصوص وضعیت تالاب‌ها هنوز ادامه دارد، تنش‌های آبی در مناطقی که تا پیش از این از جریان تالاب تغذیه می‌کردند، گواهی بر این ادعا است، این تنش‌ها در مناطق مرکزی کشور بیشتر بوده است.

معاش ۷۰ هزار نفر در اطراف تالاب هامون، ۱۲ هزار نفر در هورالعظیم و پنج هزار نفر در شادگان به این تالاب‌ها وابسته است.

توسعه ناپایدار تیر خلاص بر قلب تالاب‌ها

دبیر ملی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران گفت: اگر قرار است تالاب‌ها حفظ شوند و خدمات و کارکردهای این حوضه آبی طولانی مدت ادامه یابد باید مراقب حریم اکولوژیک آنها بود.

ابوالفضل آشت در گفت‌وگو با ایرنا افزود: چون کشور ایران گرم و خشک است از این رو کاهش سطح تالاب‌ها در تابستان طبیعی است. در کشور تالاب‌هایی وجود دارد که در یک سال کامل خشک می‌شوند، چون بارندگی نیست؛ اما همان تالاب در یک سال بارانی آبگیری می‌شود؛ بنابراین باید شرایط تالاب بررسی شود و بعد تصمیم گرفته شود.

مدیر ملی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران، توسعه ناپایدار را عامل عمده به مخاطره افتادن تالاب‌ها و دریاچه‌های ایران عنوان کرد و گفت: توسعه ناپایدار بیشترین بار را روی دوش منابع طبیعی انداخته است در حالیکه در سایر کشورهای توسعه یافته و پیشرفته بار توسعه اقتصادی بر بخش‌هایی چون خدمات و فناوری گذاشته می‌شود.

آبشت ادامه داد: اگر مسئولان و تصمیم‌سازان دست روی دست بگذارند، کشور زیست‌بوم‌های بسیاری را از دست می‌دهد که منابع تغذیه بسیاری از افراد، گیاهان و حیوان‌ها محسوب می‌شوند.

نقش برجسته جوامع محلی در احیای تالاب‌ها

آبشت الگوبرداری از مدیریت کشورهای خارجی را در کنترل بحران‌های زیست‌محیطی نظیر آنچه

در دریاچه ارومیه رخ داد، راهکار مناسبی برای نجات تالاب‌ها ذکر کرد و گفت: در زمینه احیای تالاب‌ها نخستین نگاه به سمت بومیان ساکن و جوامع محلی است. دبیر ملی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران با اشاره به برنامه و اقدامات دفتر حفاظت از تالاب‌ها عنوان کرد: دست‌اندرکاران طرح حفاظت از تالاب‌ها در تلاش برای مدیریت زیست بومی ۱۸ تالاب مهم کشور هستند. برای این اساس کمیته‌های محلی نقش پررنگی در حفاظت و احیای تالاب‌ها ایفا می‌کنند. در حفظ و نگهداری این زیست‌بوم‌های مهم، عملکردهای جزیره‌ای نتیجه‌ای در بر نخواهد داشت بلکه همکاری و همیاری سازمان‌وارگان‌های مختلف در کنار کمک جوامع محلی اصلی‌ترین راه حفظ تالاب‌ها و دریاچه‌ها است.

حقابه تالاب‌ها به رسمیت شناخته شد

مدیر دفتر اکوسیستم‌های تالابی سازمان حفاظت محیط‌زیست با بیان اینکه حفظ و حراست از تالاب‌ها از اولویت‌های زیست‌محیطی دولت است، مهرماه سال جاری در نشست برنامه‌ریزی اجرای برنامه‌های مدیریت جامع تالاب‌های کشور، افزود: برای نخستین بار حقابه تالاب‌ها در دولت یازدهم به رسمیت شناخته شد.

مسعود باقرزاده کریم‌گافزود: برای حفاظت از تالاب‌ها، کشور نیازمند وضع قانون جدید بود، که در این راستا دولت یازدهم آیین‌نامه اجرایی حفاظت و مدیریت تالاب‌ها را مصوب و با حمایت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و برای اولین بار قانون جامع حفاظت از تالاب‌ها شکل گرفت. مدیر دفتر اکوسیستم‌های تالابی سازمان حفاظت محیط‌زیست اضافه کرد: طبق ماده یک این قانون هر نوع

ریزگردها ناشی از سیاست‌های نادرست گذشتگان و رعایت نکردن حقابه زیست‌محیطی بوده که امسال ۱۵۰ میلیون دلار اعتبار از محل صندوق توسعه ملی به این امر اختصاص یافت.

برای ۱۴ تالاب هنوز کاری انجام نشده است

به گفته معاون محیط‌زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط‌زیست نیاز آبی ۲۷ تالاب در کشور مشخص و برای تامین به وزارت نیرو ابلاغ شده است. حمید ظهراپی در گفت‌وگو با ایرنا افزود: همچنین نیاز آبی ۲۰ تالاب دیگر در دست مطالعه است و برای ۱۴ تالاب نیز هنوز کاری انجام نشده است. وی درباره تامین حقابه تالاب‌ها گفت: با توجه به شرایط منابع آبی کشور، برای تامین کامل حقابه تالاب‌ها فاصله زیادی وجود دارد، اما برای اینکه این فاصله کاهش یابد، سیستم نظارت و پایش در برخی تالاب‌های کشور فعال شده است تا براساس آن میزان آب تخصیص یافته رصد شود.

وی ادامه داد: اولویت سازمان محیط‌زیست برای راه‌اندازی این سیستم دریاچه ارومیه است که براساس آن مشخص شد حدود ۵۳ درصد از آب تالاهای آقماری دریاچه به آنها رسیده است.

حمید ظهراپی تاکید کرد: برخی تالاب‌ها مانند گاوخونی در انتهای حوزه آبی قرار گرفته‌اند که تأمین حقابه این نوع تالاب‌ها بسیار دشوار است اما برخی در ابتدای حوزه قرار دارند که مشکلی برای تامین حقوق آنها وجود ندارد. حیات برخی تالاب‌ها نیز متکی به منابع آب‌های زیرزمینی است.

گاوخونی

تالاب رنجور و غریب ایران تالاب گاوخونی بیش از یک دهه است که بجز یک مورد آن هم کوتاه مدت در سال ۹۵، آب به خود ندیده است. این تالاب در سال ۱۳۵۴ در کنوانسیون رامسر به ثبت رسید و نام آن در فهرست تالاب‌های بین‌المللی قرار گرفت که همواره یکی از زیستگاه‌های حیات وحش و پرندگان در فلات مرکزی ایران بود، اما اکنون خبری از موجودات زنده در آن نیست.

تالاب بین‌المللی گاوخونی در سال‌های اخیر بدلیل کاهش بارش‌ها در حوضه زاینده‌رود برداشتی رویه در این حوضه آبی، به منطقه‌ای خشک بدل شده است. این تالاب نقش عمده‌ای در اکوسیستم منطقه بویژه پراکنش ریزگردها تا کویر مرکزی ایران دارد.

گاوخونی به فلزات سنگین آلوده است

عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی اصفهان در گفت‌وگو با ایرنا اظهار کرد: وضعیت تالاب‌های کشور بخش عمده آن با مشکل روبه‌رو است و به طور تقریبی مشکلات آنها شبیه هم است. احمد جلالیان بیان کرد: براساس تحقیقات انجام شده در صورت خشک شدن تالاب گاوخونی، خطر ریزگردها و سونامی نمک اراضی این منطقه را تهدید می‌کند.

عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی اصفهان اظهار داشت: اگر این تالاب منشأ گردوغبار شود، آنها سمی آلوده به فلزات سنگینی مثل سرب، روی و کادمیوم و سونامی کلرید سدیم بوده و شهر اصفهان و استانهای اطراف را تهدید می‌کند. جلالیان تصریح کرد: گاوخونی

تالاب‌ها اگر از بین روند انواع بیماری‌های پوستی و تنفسی به سراغ ساکنان بومی و حتی نقاط دیگر خواهد آمد، معیشت اقتصادی جوامع محلی به مخاطره افتاده و مردم دیگر منبعی برای کسب درآمد نخواهد داشت چرا که تالاب‌ها اصلی‌ترین منابع درآمدزایی مردم محلی در مناطق به شمار می‌روند

در کنترل فرسایش بادی، جلوگیری از سیل، از نظر شرایط تنوع زیست‌محیطی، گردشگری اجتماعی و اقتصادی یک مجموعه منحصر به فرد بوده است.

نبود حق آبه تخریب ۸۰ درصد گاوخونی

رئیس اداره پژوهش و فناوری اداره کل حفاظت محیط‌زیست اصفهان با بیان اینکه در دهه اخیر تخصیص حق آبه زیست‌محیطی ضعیف و بارها به صفر رسیده است، گفت: در ابتدا بر نامه مدونی برای مشخص شدن حقابه محیط‌زیست انجام شد و بنابراین طبق قانون حفظ و احیا و مدیریت تالاب‌های کشور سازمان حفاظت محیط‌زیست مکلف شد که این حق آبه را تعیین کند که وزارت نیرو نیز مکلف شد تا آن را تامین کند.

به گفته کیوان نعمتی، اداره کل محیط‌زیست استان در سال ۹۳ دو قرارداد مهم درباره تعیین حق آبه زیست‌محیطی رودخانه زاینده‌رود و تالاب بین‌المللی گاوخونی برای بررسی اثرات زیست‌محیطی خشک شدن تالاب بین‌المللی گاوخونی منعقد کرد.

این مسئول محیط‌زیست اصفهان بیان کرد: در این طرح رودخانه زاینده‌رود را به هفت پهنه از سرمنشأ تا پایین دست تقسیم کردند که در پهنه اول نیاز آبی حداقل ۱۰ متر مکعب در ثانیه تعیین شد. وی ادامه داد: از بالا دست تا سد آشپار پنج پهنه اول بود و بعد آن پهنه ششم از سد آشپار تا ورزنه و پهنه هفت خود تالاب بین‌المللی گاوخونی بود که برای ورود آب به تالاب ۱۷۶ متر مکعب تعیین شد که قرار شد، تخصیص داده شود.

نعمتی تصریح کرد: به خاطر نبود آب، تالاب سال ۸۰ پنجاه درصد پوشش گیاهی نداشته است؛ در سال ۹۲ این میزان رسیده به ۷۳ درصد و در سال ۹۷ به طور قطع این رقم به ۸۰ درصد رسیده و براین اساس ۸۰ درصد پوشش گیاهی از بین رفته است.

تالاب بین‌المللی گاوخونی اصفهان از جمله تالاب‌های در حال نابودی ایران است که در صورت ندادن حق آبه آن، به تاکید کارشناسان ریزگردهای سمی آن اهالی ۱۰ استان کشور را درگیر و بیمار می‌کند. حفاظت از این اکوسیستم‌های آبی ارزشمند بسیار اهمیت است؛ از اینرو هر ساله در روز جهانی حفاظت از تالاب‌ها، مراسمی با هدف ارتقای آگاهی برای حفاظت از آنها برگزار می‌شود که امسال این مراسم در بندر خمیر خواهد بود.

شعار امسال روز جهانی تالاب‌ها «ما در مواجهه با تغییر اقلیم ناتوان نیستیم» تعیین شده؛ زیرا دنیا به این نتیجه رسیده است که تالاب‌ها نقش بسیار مهمی در مقابله با تغییر اقلیم دارند.

زیست بوم

رکورد جدیدی اکسید کربن اتمسفر در سال ۲۰۱۹

محققان انگلیسی پیش‌بینی می‌کنند میزان دی اکسید کربن موجود در اتمسفر، در سال ۲۰۱۹ میلادی با افزایش ۲.۸ واحدی از مرز ۴۱۱ بخش در میلیون عبور خواهد کرد.

به گزارش ایرنا به نقل از پایگاه خبری ساینس دیلی، افزایش دی اکسید کربن اتمسفر علت اصلی گرمایش جهانی است. پیش از آغاز عصر صنعتی میزان دی اکسید کربن در اتمسفر حدود ۲۸۰ بخش در میلیون بود و در طول صدها میلیون سال، افزایش چندانی نداشت. اما اکنون در اثر فعالیت‌های انسان میزان تولید این گاز به سرعت در حال افزایش است و در نتیجه غلظت آن در اتمسفر نیز افزایش می‌یابد. اکنون میانگین افزایش سالانه غلظت دی اکسید کربن از کمتر از یک بخش در میلیون در دهه ۱۹۵۰ میلادی به بیش از دو بخش در میلیون رسیده است. با وجود اینکه روند بلندمدت افزایش غلظت دی اکسید کربن کاملاً آشکار است، میزان افزایش سالانه این گاز در اتمسفر بسته به تاثیرات آب و هوای تعادل میزان دی اکسید کربن جذب شده در فرآیند رشد گیاهان و دی اکسید کربن تولید شده در اثر مرگ، تجزیه یا سوختن گیاهان متفاوت است. بیشترین میزان افزایش سالانه دی اکسید کربن مربوط به سال ۲۰۱۶ میلادی است که در طول یک پدیده آل‌نینو شدید، به میزان ۳.۴۴ بخش در میلیون افزایش یافت. همچنین در صورتیکه پیش‌بینی افزایش ۲.۸ واحدی این گاز در سال ۲۰۱۹ میلادی به واقعیت بپیوندد، یکی از شدیدترین موارد افزایش غلظت دی اکسید کربن در اتمسفر خواهد بود.

مقابله با ملخ در یابی؛ ورود ۳ فروند هواپیمای سمپاش به فارس

مسئول روابط عمومی سازمان جهاد کشاورزی فارس گفت: با توجه به احتمال طغیانی شدن ملخ صحرایی در شهرستان‌های جنوبی استان، برای مقابله با این ملخ ۳ فروند هواپیمای سمپاش از قزوین راهی فارس شدند. به گزارش برنا واحدی پور افزود: با توجه به احتمال طغیانی شدن ملخ صحرایی (دریایی) در شهرستان‌های جنوبی استان فارس به طور ویژه شهرستان‌های مرزی از جمله لار، لامرد، مهر، خنج، گراش، زرین دشت و داراب و احتمال نیاز به سمپاشی هوایی، پیش‌بینی حضور ۳ فروند هواپیمای شرکت خدمات هواپیمایی ویژه انجام شد. وی ادامه داد: این هواپیماهای سمپاش از شهرستان قزوین حرکت کرده‌اند و در فرودگاه استان فارس فرود خواهند آمد. واحدی پور تصریح کرد: براساس برنامه‌ریزی انجام شده این هواپیماها در فرودگاه‌های شهرستان‌های مرزی استان مستقر خواهند شد و منتظر دستور عملیات خواهند بود. مسئول روابط عمومی سازمان جهاد کشاورزی فارس گفت: تاکنون ۲ تن سم‌دسیس، به همراه ۳ دستگاه سمپاش دو هزار لیتری چرخ‌دار و دو دستگاه ULV پاش از سوی سازمان حفظ نباتات کشور برای مبارزه با ملخ صحرایی (دریایی) در استان فارس اختصاص داده شده که قرار است روز شنبه سیزدهم بهمن در پایگاه مرکزی مبارزه با ملخ در شهرستان لامرد تخلیه شود. وی افزود: در شهرستان‌های جنوبی فارس کمیته بحران به ریاست فرماندار تشکیل شده و کارشناسان جهاد کشاورزی در حالت آماده‌باش هستند. واحدی پور اضافه کرد: هم‌استانی‌ها، لطفاً در صورت مشاهده ملخ صحرایی در مناطق روستایی و بیابانی به صورت دستجات بزرگ و یا کوچک در اسرع وقت از طریق اطلاع‌رسانی به کارشناسان مراکز خدمات و مدیریت شهرستان‌ها اقدام کنند. مسئول روابط عمومی سازمان جهاد کشاورزی فارس ادامه داد: از مشخصات ملخ دریایی جثه‌ای بزرگ به طول ۵ تا ۸ سانتی‌متر به رنگ قهوه‌ای می‌باشد که لکه‌های تیره روی بال‌های آن قرار دارد. وی بیان کرد: این ملخ‌ها بومی ایران نیستند و از صحرای عربستان وارد استان‌ها و شهرستان‌های جنوبی فارس شده‌اند.